

Kajaanin kaupunki

Palveluverkkoselvitys: Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatusta koskevat muutokset jatkuvat

(Kuntaliitto, Jarkko Lahtinen)

Tästä jatketaan

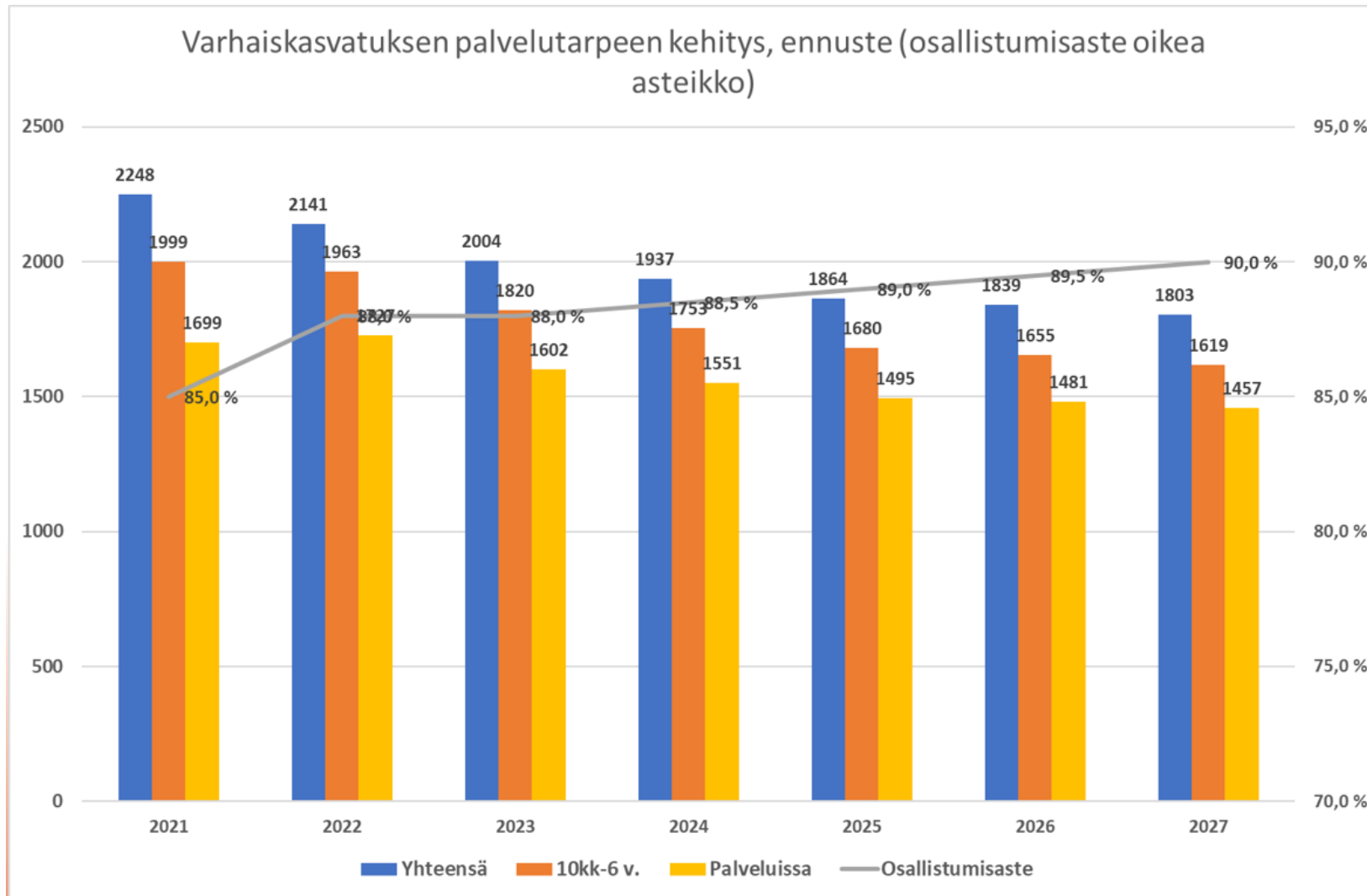
- Hallitusohjelmassa paljon varhaiskasvatukseen liittyviä kirjauksia
- Vielä liian aikaista nähdä, millaisia muutoksia ja millä aikataululla varhaiskasvatusta kehitetään
- Vaikuttaa siltä että vauhti ei aiempiin vuosiin verrattuna merkittävästi hidastu
- Hallitusohjelmassa paljon myös Kuntaliiton näkemyksen mukaisia toimia

Syntyvyys ja varhaiskasvatusikäiset Kajaanissa

Syntyneet varhaiskasvatusiässä									
	2021-22	2022-23	2023-24	2024-25	2025-26	2026-27	2027-28	2028-29	2029-30
Eskari	415	346	325	318	282	260	339	256	266
5v	346	325	318	282	260	339	256	266	245
4v	325	318	282	260	339	256	266	245	240
3v	318	282	260	339	256	266	245	240	235
2v	282	260	339	256	266	245	240	235	230
1v	260	339	256	266	245	240	235	230	225
0v	339	256	266	245	240	235	230	225	220
Yhteensä	2285	2126	2046	1966	1888	1841	1811	1697	1661

Palvelutarpeen kehitys (Vertikal Oy, 2023)

Varhaiskasvatuksen nykytila

- Kunnallisia päiväkoteja 18 (Toimipisteitä 21)
- Yksityisiä päiväkoteja 8 (1.8.2024 alkaen 7 yksityistä päiväkotia)
- Yksityisiä perhepäivähoitajia 15 (1.8.2024 alkaen 14 yksityistä perhepäivähoitajaa)
- Kerhotoimintaa kahdessa toimipisteessä: Silmun kerho keskustassa (Seminaari) ja Jormuan kerho
- Esiopetusta järjestetään 16 kunnallisessa toimipisteessä ja 6 yksityisessä päiväkodissa toimikaudella 2023–2024.
- Erityisopetuksen integroitu lapsiryhmä kolmessa kunnallisessa päiväkodissa.

Varhaiskasvatuksen nykytila

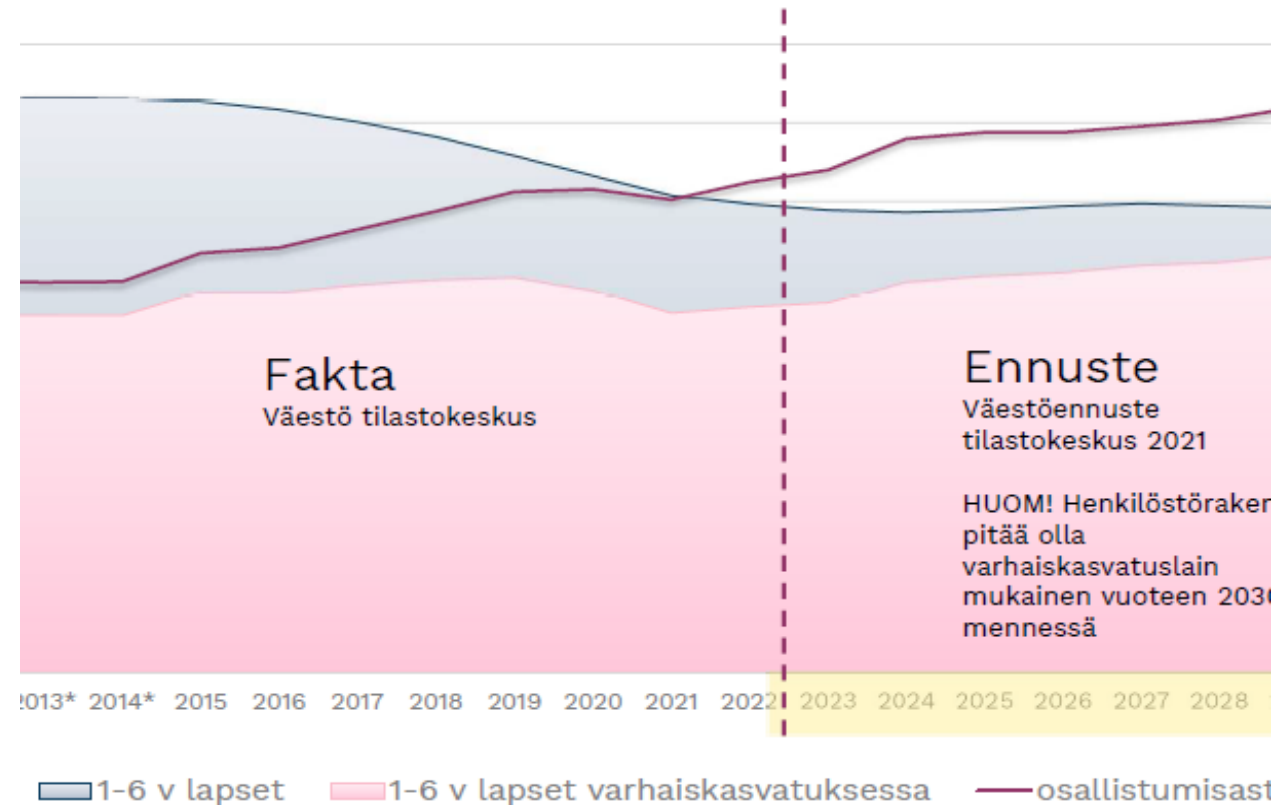
- Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa tilat käytössä yli kapasiteetin.
  - Kantakaupungissa laskennallisia päiväkotipaikkoja 1165, tammikuussa 2024 lapsia 1227
  - Kunnallisissa päiväkodeissa käytössä esimerkiksi liikuntasaliin perustettuja lisäryhmiä ym. sisäisiä laajennusryhmiä.
- Yksityinen varhaiskasvatus toiminut "puskurina" lapsimäärän laskiessa.
  - Yksityisistä päiväkodeista on vähentynyt 7 vuodessa noin 120 päiväkotipaikan verran (netto).
  - Yksityinen perhepäivähoito vähentynyt 7 vuodessa 68 paikan verran.
- Kajaanissa Suomen korkeimpia varhaiskasvatuksen osallistumisasteita, 82 % (v. 2022).
  - Mitä korkeampi osallistumisaste, sitä enemmän palvelun tuottamiseen kuluu rahaa.
  - Vertailukunnissa hajontaa: Kokkola 71,7 % - Mikkeli 81,2 %
  - Varhaiskasvatuspalvelun kysyntä säilynyt korkeana osallistumisasteen nousun ja maahanmuuton takia, vaikka syntyvyys laskee.
- Varhaiskasvatuksessa oltava tilakapasiteettia myös toimikauden korkeimman kysynnän ajalle maaliskuussa.
- Ennustaminen haastavaa, sillä palvelu on järjestettävä sitä tarvitseville (työllistyminen, opiskelu) nopeimmillaan kahdessa viikossa.

Lapset varhaiskasvatuspalveluissa (päivitetty 03/2024 lapsitiedoin)

Lapsia varhaiskasvatuksessa (31.12.) tilasto				
Vuosi	2021	2022	2023	
Kunnallinen pk	1154	1215	1220	
Yksityinen pk	413	394	337	
Yksityinen pph	54	54	58	
Yhteensä	1621	1663	1615	
Korkein lapsim. (seur. kevät)	1738	1781	1710	
Alkuvuoden lisäys	117	118	95	

Muutos varhaiskasvatusikäisten määrässä

- Isompi ikäluokka lähtee eskarista kouluun ja pienempi ikäluokka syntyy.
  - 2024: Lähtee 325, tulee 245 (arvio). Erotus **80** lasta.
  - 2025: Lähtee 318, tulee 240 (arvio). Erotus **78** lasta.
  - 2026: Lähtee 282, tulee 235 (arvio). Erotus **47** lasta.
  - 2027: Lähtee 260, tulee 230 (arvio). Erotus **30** lasta.
  - 2028: Lähtee 339, tulee 225 (arvio). Erotus **114** lasta.
- Luvut suuntaa antavia, kuvaavat ikäluokkien kokoa. **Jatkuvasti kasvava osallistumisaste** pitänyt palveluun osallistuvien määrää korkealla, vaikka ikäluokat pienentyvät.

* Palveluseteli mukana lapsimäärissä vasta 2015 alkaen

Kuva: Kuntaliitto (Jarkko Lahtinen)

Muutossuunnitelmat päiväkotiverkkoon

- 2025 luovutaan Koulukadun kiinteistöstä (Seminaarin pk), noin -30 varhaiskasvatuspaikkaa
- 2025 luovutaan Kisatien esiopetustilasta (Kuurnan pk), -42 varhaiskasvatuspaikkaa
- 2025 Uusi päiväkoti Soidinsuolle (hankenimi Teerenpesä, korvaa Mäntylän pk:n), + 33 vakapaikkaa
-> Voidaanko luopua jostakin peruskorjausta vaativasta päiväkodista?
- Seuraavat vuodet:
  - Luovutaan mahdollisuuksien mukaan pienemmistä yksiköistä
  - Peruskorjausten tai uudisrakentamisen yhteydessä pyritään vähintään neljän lapsiryhmän kokoon päiväkodeissa
  - Esiopetusta siirretään lähikoulujen yhteyteen, kun perusopetukselta vapautuu tilaa.

Huomioitavaa palvelujen järjestämisessä

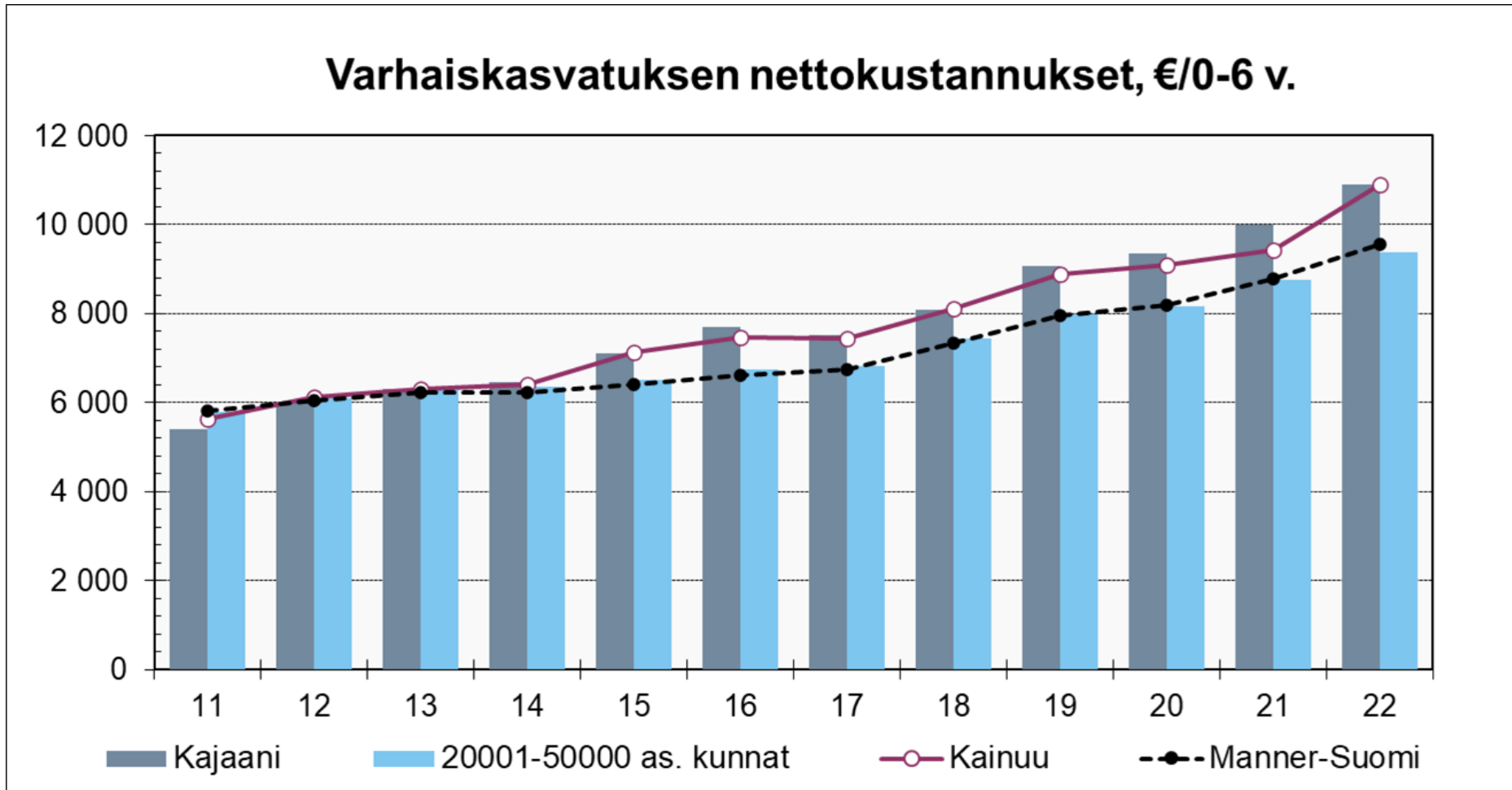
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus
  - Toimintaedellytykset mahdollistettava jatkossakin
  - Lopettamisriskiin varauduttava
- Maahanmuuton vaikutukset
  - Työperäisen muuton ja ulkomaalaisten opiskelijoiden määrän vaikutus varhaiskasvatuspalvelun tarpeeseen tunnistettava paremmin.
  - KAMK:n ulkomaalaisten opiskelijoiden kasvustrategia vasta puolivälissä, myös lapsia tulee lisää.
- Varhaiskasvatuksen tulevaisuus
  - Varhaiskasvatus on herkkä toimiala alati muuttuvan lainsäädännön vaikutuksille. Palvelut on järjestettävä varautuen, eikä palveluverkkoa voi suunnitella tempoillen.

Kajaanin kaupunki

Varhaiskasvatuksen talous

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/0-6 v

Lähde: Kuntien palvelutuotannon kustannuksia vuosilta 2011-2022 (kust.aikasarja 2023A)

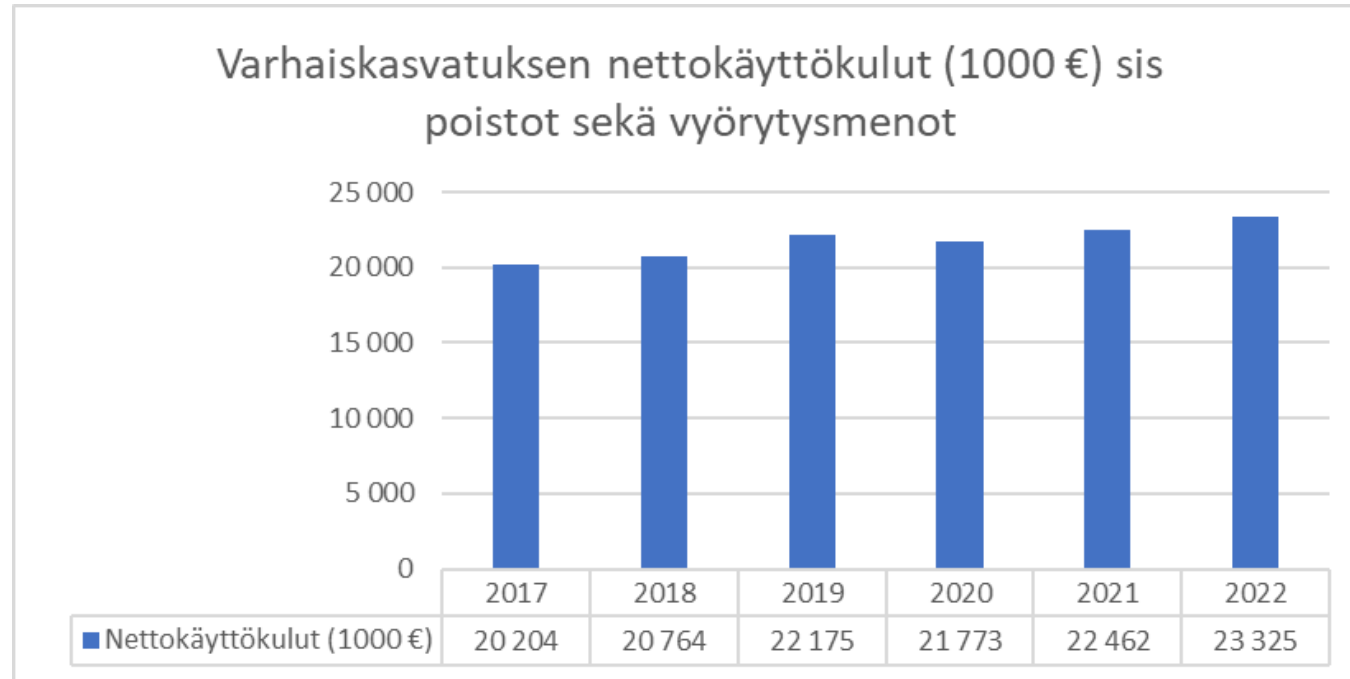
Varhaiskasvatuksen kustannuksien vertailu 2022, 0-6 vuotiaat

0-6 vuotiaat kunnassa	2141	1161	993	3625	2425	2535	2847	1495	2151	1377
Varhaiskasvatus, euroa per lapsi	Kajaani	Iisalmi	Kemi	Kokkola	Kotka	Lohja	Mikkeli	Raahe	Rauma	Tornio
Ulkoiset toimintakulut:										
Henkilöstökulut	6063	4847	6835	5431	7352	6674	5729	5978	5941	4813
Asiakaspalvelujen ostot	1842	3588	0	397	1089	926	1839	355	1189	1332
Muiden palvelujen ostot	359	205	658	93	806	216	276	102	133	268
Aineet ja tarvikkeet	104	68	88	65	94	96	69	65	87	53
Avustukset	584	543	547	926	609	676	671	1093	723	586
Vuokrakulut	291	22	201	11	0	50	12	396	16	11
Muut kulut	27	-2	42	13	12	3	14	9	17	32
Ulkoiset toimintakulut yhteensä	9270	9273	8370	6935	9962	8641	8611	7998	8105	7094
Sisäiset toimintakulut:										
Sisäiset palvelujen ostot	1131	968	251	772	693	1622	1146	1037	918	721
Sisäiset vuokrat	704	513	927	1331	1340	1127	1059	186	1116	386
Sisäiset toimintakulut yhteensä	1715	1482	1178	2103	2033	2749	2205	1223	2034	1108
Poistot ja arvonalentumiset	32	32	324	261	3	11	48	225	25	14
Vyörytyskulut	687	715	559	166	326	0	70	331	241	0
Käyttökulut yhteensä (sis+ulk)	11704	11502	10431	9465	12324	11390	10934	9777	10405	8217
Ulkoiset toimintatuotot:										
Myyntituotot	85	177	1	35	59	-17	32	1	22	2
Maksutuotot	489	350	696	693	575	757	432	533	694	560
Tuet ja avustukset	182	298	557	29	374	557	252	249	221	227
Vuokratuotot	3	0	0	1	0	0	0	0	0	0
Muut tuotot	0	20	0	1	1	0	1	0	1	5
Ulkoiset toimintatuotot yhteensä	759	845	1254	760	1009	1297	717	783	939	794
Sisäiset toimintatuotot	50	18	0	0	0	0	0	0	2	0
Valmistus omaan käyttöön	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vyörytystuotot	0	268	0	0	0	0	0	0	0	0
Käyttötuotot yhteensä (ulk+sis)	809	1130	1254	760	1009	1297	717	783	941	794
Nettokäyttökustannus	10894	10372	9178	8707	11370	10103	10216	8809	9464	7517

Lähde: Tutkihallintoa.fi

Varhaiskasvatuksen kustannuksien kehitys 2017 - 2022

Kajaani	2 017	2 018	2 019	2 020	2 021	2 022	Muutos % 2017 - 2022
Käyttökulut (1000 €)	22 148	22 223	23 913	23 286	23 908	25 057	13
Käyttötuotot (1000 €)	1 944	1 459	1 738	1 513	1 446	1 732	-11
Nettokäyttökulut (1000 €)	20 204	20 764	22 175	21 773	22 462	23 325	15

Lähde :Tilastokeskus (Tehtäväluokka Varhaiskasvatus 2017-2020) ja Valtiokonttori (palveluluokat Päiväkotitoiminta ja perhepäivähoito 2021-2022)

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset eri palvelumuodoissa 2022

Varhaiskasvatuksen kustannukset eri palvelumuodoissa 2022	Netto menot yhteensä per lapsi	Nettomenot yhteensä
Yksityinen päivähoito, ei esiopetus	8 505	3 861 136
Päiväkotihoito ostopalvelu	10 163	111 797
Esiopetus sis. oma ja yksityinen	5 328	2 200 669
Kunnallinen päivähoito	15 659	18 008 182

Lähde: Sapista, ei erikseen omaa palveluluokkaa

Lähde: Sapista, ei erikseen omaa palveluluokkaa

Lähde: Valtionkonttori palveluluokittaiset kustannukset

Lähde: Valtionkonttori palveluluokittaiset kustannukset; Varhaiskasvatus - yksityinen päivähoito-päiväkotihoito ostopalvelu= jää kunnallinen

Varhaiskasvatuksen kustannuksien kehitys 2017 - 2022

Varhaiskasvatuksen nettokustannukset € per 0-6 vuotiaat	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Muutos % 2017 - 2022
Kajaani	7528	8 086	9 070	9 365	9 992	10 894	45
Iisalmi	7037	7 967	8 722	8 788	9 654	10 372	47
Kemi	6040	6 147	6 738	6 774	7 657	9 178	52
Kokkola	5731	6 113	6 772	7 042	7 706	8 707	52
Kotka	7212	8 083	9 476	9 777	10 458	11 370	58
Lohja	7306	7 878	8 067	8 365	8 803	10 103	38
Mikkeli	7096	7 919	8 527	8 890	9 387	10 216	44
Raahe	5188	6 207	6 744	6 848	7 772	8 809	70
Rauma	6255	7 042	7 349	4 643	8 351	9 464	51
Tornio	5037	5828	6253	6185	8052	7517	49

Lähde:

0-6 vuotiaat :Kuntien palvelutuotannon kustannuksia vuosilta 2011 -2022 (kust.aikasrja 2023A)

Kajaanin varhaiskasvatuksen päiväkotien kustannuksia 2022 (sis. esiopetus)

Kajaanin varhaiskasvatuksen yksiköiden kustannukset 2022	Henkilöstökulut	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Tilavuokrat	Sisäiset pääomavuo krat	Ateriapalvelut	Siivous	Työvoiman vuokraus	ICT leasingkulut	Linja- auto/taksi	Nettomenot
Lohtajan päiväkot	-879 456	-7 629	-72 189	-71 528	-111 623	-37 820	-65 352	-4 782	-235	-1 162 267
Menninkäisen päiväkot	-518 586	-8 796	-52 391	-46 880	-63 809	-22 116	-7 628	-3 581	-420	-693 343
Pikku-Ketun päiväkot	-578 615	-5 405	-57 499	-98 963	-69 567	-29 263	-9 412	-3 753	-1709	-856 083
Otanmäen päiväkot	-320 800	-6 538	-35 727	-42 782	-38 655	-15 266	-488	-1 494	-5630	-446 782
Vuolijoen päiväkot	-241 225	-6 410	-30 379	-12 378	-26 758	-14 769	0	-1 605	-4555	-334 319
Huuhkajanvaaran päiväkot	-926 280	-10 791	-103 572	-61 926	-125 048	-68 464	-1 751	-4 390	0	-1 142 395
Seminaarin päiväkot	-1 476 108	-49 305	-364 036	0	-223 595	-101 397	-30 072	-9 664	-11017	-2 155 110
Purolan päiväkot	-263 354	-7 111	-41 709	-14 382	-44 857	-17 123	-22 531	-3 603	0	-389 494
Tapiolan päiväkot	-383 119	-5 420	-50 945	-7 930	-54 500	-14 456	-14 280	-2 701	0	-473 917
Mäntylän päiväkot	-505 549	-6 370	-54 313	-11 402	-69 269	-26 495	-24 977	-4 951	-2125	-662 979
Ratamon päiväkot	-583 309	-5 249	-56 997	-76 659	-70 896	-30 359	-16 715	-5 249	0	-831 692
Karusellin päiväkot	-457 574	-6 289	-57 860	-61 928	-68 719	-21 762	-27 924	-3 404	-235	-671 832
Kuurnan päiväkot	-785 155	-27 645	-80 524	-37 896	-114 967	-34 610	-4 553	-3 377	-1569	-1 129 449
Nakertajan päiväkot	-680 840	-10 157	-59 606	-25 270	-96 057	-24 332	-16 210	-6 163	-1949	-852 534
Vanamon päiväkot	-557 502	-8 325	-54 625	-21 906	-80 984	-22 637	-16 482	-4 897	-13168	-742 836
Kätönlahden päiväkot	-619 579	-11 585	-31 955	-44 038	-90 286	-26 886	-12 108	-4 035	-7539	-805 582
Teppanan päiväkot	-1 312 094	-30 501	-203 884	0	-140 627	-53 372	-11 584	-5 086	0	-1 714 251
Lehtikankaan päiväkot	-1 664 333	-26 720	-46 770	-142 435	-219 168	-60 662	-86 165	-7 482	-2 600	-2 085 775
Yhteensä	-12 753 478	-240 246	-1 454 981	-778 303	-1 709 385	-621 789	-368 232	-80 217	-52 751	-17 150 640

Lähde: SAP, sisältää esiopetuksen

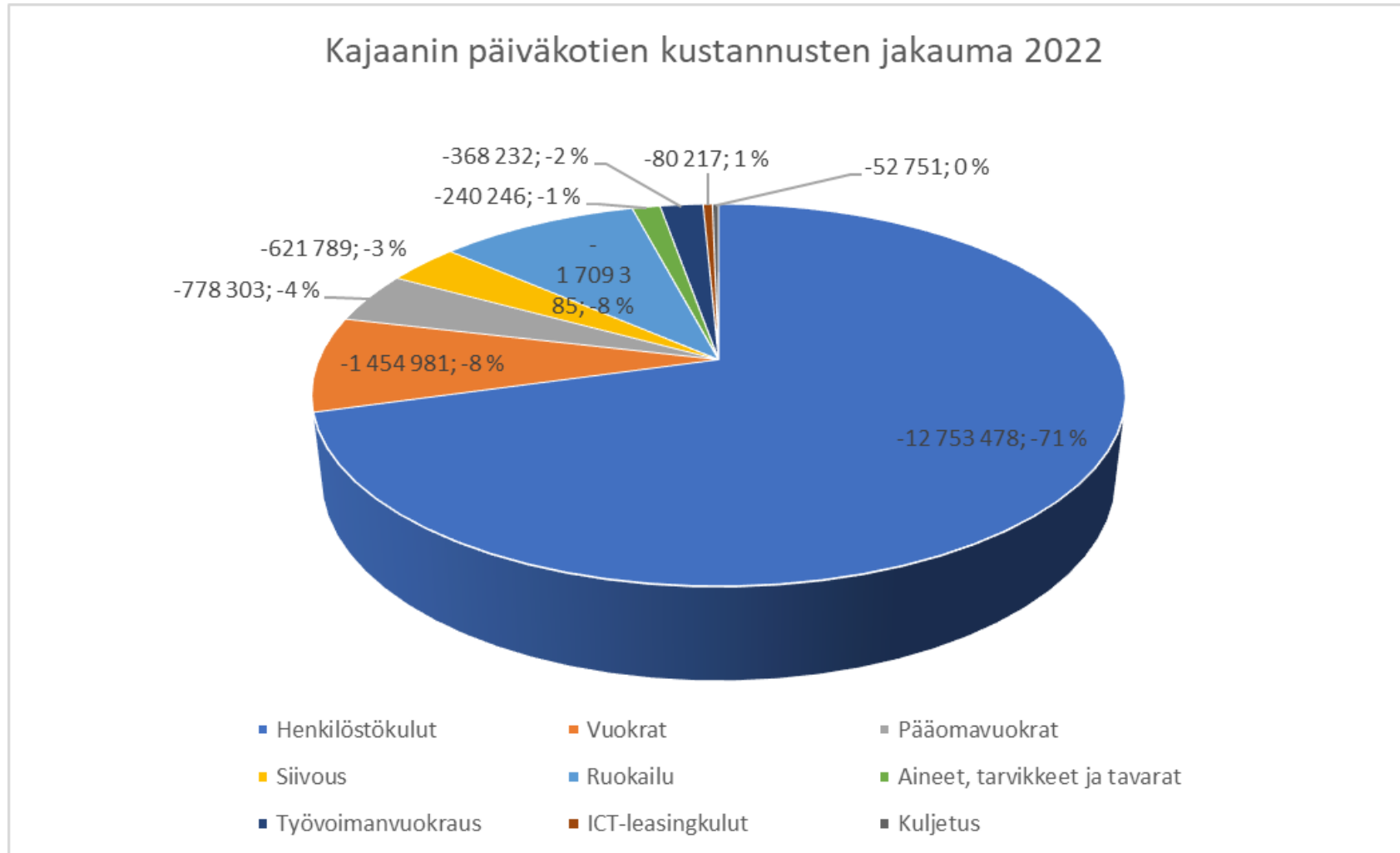
Varhaiskasvatuksen päiväkotien kustannuksia, €-/lapsi 2022 (sis. esiopetus)

Varhaiskasvatuksen yksiköiden kustannukset 2022 €/lapsi	Henkilöstökulut	Aineet, tarvikkeet ja tavarat	Tilavuokrat	Sisäiset pääomavuo- krat	Ateriapalvelut	Siivous	Työvoiman vuokraus	ICT leasingkulut	Linja- auto/taksi	Nettomenot
Lohtajan päiväkot	-9 559	-83	-785	-777	-1 213	-411	-710	-52	-3	-12 633
Menninkäisen päiväkot	-11 274	-191	-1 139	-1 019	-1 387	-481	-166	-78	-9	-15 073
Pikku-Ketun päiväkot	-13 456	-126	-1 337	-2 301	-1 618	-681	-219	-87	-40	-19 909
Otanmäen päiväkot	-11 062	-225	-1 232	-1 475	-1 333	-526	-17	-52	-194	-15 406
Vuolijoen päiväkot	-9 649	-256	-1 215	-495	-1 070	-591	0	-64	-182	-13 373
Huuhkajanvaaran päiväkot	-9 960	-116	-1 114	-666	-1 345	-736	-19	-47	0	-12 284
Seminaarin päiväkot	-9 402	-314	-2 319	0	-1 424	-646	-192	-62	-70	-13 727
Purolan päiväkot	-8 778	-237	-1 390	-479	-1 495	-571	-751	-120	0	-12 983
Tapiolan päiväkot	-8 910	-126	-1 185	-184	-1 267	-336	-332	-63	0	-11 021
Mäntylän päiväkot	-9 362	-118	-1 006	-211	-1 283	-491	-463	-92	-39	-12 277
Ratamon päiväkot	-12 152	-109	-1 187	-1 597	-1 477	-632	-348	-109	0	-17 327
Karusellin päiväkot	-8 800	-121	-1 113	-1 191	-1 322	-419	-537	-65	-5	-12 920
Kuurnan päiväkot	-8 353	-294	-857	-403	-1 223	-368	-48	-36	-17	-12 015
Nakertajan päiväkot	-8 842	-132	-774	-328	-1 247	-316	-211	-80	-25	-11 072
Vanamon päiväkot	-11 150	-167	-1 093	-438	-1 620	-453	-330	-98	-263	-14 857
Kätönlahden päiväkot	-9 681	-181	-499	-688	-1 411	-420	-189	-63	-118	-12 587
Teppanan päiväkot	-11 311	-263	-1 758	0	-1 212	-460	-100	-44	0	-14 778
Lehtikankaan päiväkot	-12 060	-194	-339	-1 032	-1 588	-440	-624	-54	-19	-15 114

Lähde: SAP, sisältää esiopetuksen

Varhaiskasvatuksen päiväkotien kustannusten jakauma (sis. esiopetuksen)

Palveluverkkoselvitystyöryhmän varhaiskasvatusta koskevat esitykset

- Mikäli palvelun kysyntä laskee riittävästi, ensin supistetaan henkilöstömäärää vastaamaan lapsimäärää ja vasta sen jälkeen harkitusti supistetaan palveluverkkoa.
- Palvelun kysynnän laskiessa ensimmäisenä luovutaan erillisistä laajennustiloista (Esim. Koulukatu ja Kisatori) ja laajennusryhmistä päiväkotien sisällä. (Esim. Seminaari, Lohtaja, Huuhkajavaara)
- Päiväkotitoiminnan painopistettä siirretään alakoulujen läheisyyteen.
  - Esiopetusta keskitetään lähikoulujen yhteyteen, kun kouluilla vapautuu tilaa 2030-luvun alussa. (Esimerkiksi Nakertaja, Kätönlähti).
  - Lohtaja-Huuhkajavaaran alueen päiväkotiverkkoa tarkastellaan Lohtajan koulun remonttisuunnittelun yhteydessä.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus pyritään säilyttämään 20 - 30 % tasolla.
  - Palvelusetelin arvo pidettävä sopivalla tasolla yksityisen palvelun kannattavuuden varmistamiseksi.

Palveluverkkoselvitystyöryhmän varhaiskasvatusta koskevat esitykset

- Mikäli palvelun kysyntä laskee riittävästi, ensin supistetaan henkilöstömäärää vastaamaan lapsimäärää ja vasta sen jälkeen harkitusti supistetaan palveluverkkoa.
- Palvelun kysynnän laskiessa ensimmäisenä luovutaan erillisistä laajennustiloista (Esim. Koulukatu ja Kisatori) ja ylimääräisistä ryhmistä päiväkotien sisällä. (Esim. Seminaari, Lohtaja, Huuhkajavaara)
- Päiväkotitoiminnan painopistettä siirretään alakoulujen läheisyyteen.
  - Esiopetusta keskitetään lähikoulujen yhteyteen, kun kouluilla vapautuu tilaa 2030-luvun alussa. (Esimerkiksi Nakertaja, Kätönlähti).
  - Lohtaja-Huuhkajavaaran alueen päiväkotiverkkoa tarkastellaan Lohtajan koulun remonttisuunnittelun yhteydessä.
- Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus pyritään säilyttämään 20 - 30 % tasolla.
  - Palvelusetelin arvo pidettävä sopivalla tasolla yksityisen palvelun kannattavuuden varmistamiseksi.